

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Oxelösunds kommun

613 81 Oxelösund

Överklagande av Länsstyrelsen i Södermanlands läns beslut om detaljplan för Östra och Södra Jogersö, Oxelösunds kommun

Regeringens beslut

Regeringen avslår överklagandet.

Ärendet

Kommunfullmäktige i Oxelösunds kommun beslutade den 11 november 2020 att anta en detaljplan för Jogersö i kommunen.

Länsstyrelsen i Södermanlands län beslutade den 25 februari 2021 i ärende 404-8581-2020 att med stöd av 11 kap. 10 och 11 §§ plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, upphäva kommunens beslut. Beslutet finns i *bilagan*.

Oxelösunds kommun överklagar länsstyrelsens beslut och menar att kommunfullmäktiges beslut ska fastställas och detaljplanen därmed vinna laga kraft. Kommunen anför bland annat följande.

Länsstyrelsens syn att sjöbodarna längs stigen på ett betydande sätt inskränker allmänhetens tillgång och därmed skulle strida mot strandskyddets syften bestrids. Åtminstone i ett fall finns bygglov för en bod och byggrätten är säkerställd i detaljplan. Vidare bestrids länsstyrelsens bedömning att den nu aktuella detaljplanen för redan befintlig kvartersmark för bostäder plötsligt skulle ha så negativa konsekvenser för djur och växtlivet att strandskyddet inte på nytt kan upphävas. Den naturvärdesinventering av kvartersmarken som kommunen har tagit initiativ till har beaktats i rimlig utsträckning i utformningen av planförslaget. I gällande

detaljplan finns inget skydd alls för naturvärden inom kvartersmarken. Länsstyrelsen har inte varit konsekvent i sin bedömning eftersom man tidigare deltagit i och stått bakom besluten i detaljplanerna för det aktuella området. Det bestrids att bryggor har lagts till jämfört med nu gällande detaljplan. Det som har skett är att en del av bryggområdena utökats lite ut mot djupare vatten för att minska behovet av muddring för att kunna hålla sig inom det anvisade bryggområdet i nu gällande detaljplan.

Länsstyrelsens syn att det i detalj skulle vara möjligt att förutse dagvattnets flödesvägar inom planområdet och att därmed kunna fastslå plushöjder för marknivå och vägar bestrids. Osäkerheten kommer sig av att det inte går att veta hur områdets fastigheter kommer att byggas ut. Vidare innebär klimatförändringen att det finns betydande osäkerheter gällande framtida havsnivåer och att en föreskriven höjd inom bara några år kan visa sig vara otillräcklig. PBL har erkänt svårt att hantera flera möjliga scenarion, något som även lyfts som ett problem i Boverkets rapport 2018:8 *Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker* s. 17. Vägöreningen har informerats om att deras väganläggning i delar är lågt belägen. Det bestrids att det finns förutsättningar för att med planbestämmelser kunna säkerställa miljö kvalitetsnormerna genom en föreskriven dagvattenhantering. Kommunen har i stället satsat på ett passivt fördröjande av dagvatten genom bevarande av grönska på kvartersmark. Länsstyrelsens syn att klimatanpassningsåtgärd av den enda tillfartsvägen till planområdet, den kommunalt ägda Jogersövägen, inte är säkerställd bestrids. En utredning av Jogersövägen skedde hösten 2020 och länsstyrelsen har haft rapporten till sitt förfogande under sin prövning av detaljplanen. I Boverkets rapport 2018:8 s. 18 anges: "Aspekter som kan påverka hur sannolikt det är att skydden kommer att uppföras kan exempelvis vara att kommunen själv äger stora värden i området som är beroende av skydd eller att det i området redan idag finns stora allmänna värden som är beroende av skydd. Att kommunen har rådighet över marken för de framtida skydden och att det finns tydliga politiska ställningstaganden från kommunfullmäktige kan också vara viktiga aspekter att beakta för att bedöma att skydden med stor sannolikhet kommer att uppföras.". Det faktum att kommunen äger vägen och all erforderlig mark kring vägen, att det finns betydande allmänna värden i form av Jogersöbadet med kringaktiviteter och rekreation samt att detta återspeglas på s. 12–13 i översiktsplanens del om utvecklingsstrategin gör det sannolikt att åtgärder av tillfartsvägen kommer att utföras. I kartan för utvecklingsstrategin pekas Jogersö ut som en "viktig funktion" för natur och rekreation, med betydelsen att det är en plats som är

av stor betydelse för naturvård, friluftsliv eller rekreation samt en "viktig funktion" för bebyggelse med betydelsen att det är en "plats som är av stor betydelse för service, teknisk försörjning, idrott, friluftsliv eller turism." Därtill pekas hela sträckan mellan Ramdalen och Jegersö ut som ett utvecklingsstråk utefter vilken kommunen vill skapa en mer sammanhängande miljö. Detta sammantaget kompenserar för att exakta projekterade och finansierade åtgärder ännu så länge inte har tagits fram.

I mångt och mycket handlar denna fråga om den gällande detaljplanen från 1991 ska fortsätta gälla för området eller ersättas av en ny detaljplan. Den gällande detaljplanen omfattar 136 bostadsfastigheter med ytterligare sju möjliga tomter genom avstyckningar. Detaljplanen ger en byggrätt om 120 kvm + 50 kvm. Den gällande detaljplanen innehåller inget skydd för djur och växtliv och har ingen klimatanpassning i sig i form av krav på lägsta grundläggningsnivå. Inte heller finns några krav som reglerar områdets dagvattenhantering. Delen av Jegersö som den aktuella detaljplanen omfattar är ett gammalt fritidshusområde som är under omvandling till permanentboende. Utvecklingen kan inte stoppas och området kommer att utvecklas mot permanentboende. Med gällande detaljplan kan kommunen inte styra bebyggelsen på ett sätt så att värdefull natur på tomtmark skyddas. Kommunen har svårt att ställa krav på lägsta nivå för grundläggning och har även svårt att inte medge avsteg ifrån byggrätten, då flera avsteg tidigare har godkänts. Med det nya planförslaget så kan bebyggelsen styras på ett sätt så att värdefull natur och djurliv skyddas ifrån bebyggelse. Vidare så begränsas möjligheten till större markarbeten (sprängning och dylikt) samt att ett krav för lägsta grundläggningsnivå införs. Det nya planförslaget medger även avstyckning av 29 nya fastigheter, alla inom befintlig kvartersmark, vilket är en måttlig utökning men ändå effektivare markanvändning i ett område som i dag inte på något sätt upplevs som tillgängligt för allmänheten.

En naturvärdesinventering på redan exploaterad privat kvartersmark har gjorts. Att göra något för att stärka grönstrukturen, fastigheternas karaktär eller markens möjlighet att fördröja dagvatten måste vara bättre än inget. Det hade varit lätt att höjdsätta mark och vägar om det inte handlade om redan exploaterad mark och redan utbyggd infrastruktur. Planområdet ingår i kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp (VA), något annat är felaktigt. Kommunens VA-bolag byggde ut vatten och avlopp i planområdet under åren efter att gällande detaljplan vann laga kraft 1991. Något

dagvattennät byggdes aldrig ut på Jagersö då det, får antas, att befintliga diken bedömts som fullt tillräckliga för uppgiften.

Förutsättningarna för planering har ändrats under planprocessen med en utökning av riksintresseområde för friluftsliv som nu sträcker sig in i planområdet. Kommunen har varit helt ovetande om att en sådan utökning varit under beredning hos statliga myndigheter och det påtalades inte av länsstyrelsen i samband med att myndigheten den 18 januari 2017 skickade sitt remissvar på detaljplanens behovsbedömning av miljökonsekvensbeskrivning.

Användningen ändras inte till bostäder i någon del av detaljplanen, snarare minskar kvartersmarken för bostäder något genom att redan i dag befintlig byggrätt utgår ur förslaget till fördel för naturhänsyn. Kommunen kan tänka sig att ta bort parkeringsplatsen på strandskyddat område. Parkering utöver den befintliga bedöms inte nödvändig för områdets funktion. Kommunen kan tänka sig att backa ifrån upphävande av strandskydd i de fall det inte redan i dag är upphävt. Kommunen kan vidare tänka sig att backa ifrån eventuell styckbarhet av bedömt för lågt liggande tomter, även om kommunen bedömer att så redan har skett. Kommunen kan även tänka sig att villkora styckbarhet med vägåtgärder inom planområdet. Jagersövägen kommer att åtgärdas med skälig framförhållning till framtida extremhändelser avseende vattenståndet i Östersjön.

Boverket har yttrat sig i ärendet. Till Boverkets yttrande har fogats yttranden av Naturvårdsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Vidare har Havs- och vattenmyndigheten (HaV) yttrat sig i ärendet.

Boverket framför bland annat följande.

Länsstyrelsens beslut att upphäva detaljplanen ska kvarstå. Kommunen har anfört att särskilda skäl att upphäva strandskydd föreligger eftersom marken är ianspråktagen på ett sätt som gör att den saknar betydelse för strandskyddets syften (7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken). Bedömningen av om ett område är ianspråktaget bör baseras på en utredning av hur allmänheten har tillgång till området och vilken påverkan en åtgärd har på tillgängligheten och åtgärdens påverkan på djur- och växtlivet (Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, Naturvårdsverket, Handbok 2009:4 utgåva 2, s. 51). I det här ärendet är det uppenbart att området i någon utsträckning är ianspråktaget av befintliga bostadshus och tomter med

anläggningar som bryggor, båthus och liknande. Kommunen upphäver dock strandskydd inom alla områden som är planlagda för bostäder, vilket hade krävt en i vart fall översiktlig utredning av i vilken mån dessa områden är ianspråktagna. Någon sådan utredning verkar saknas i ärendet. Kommunen uppger också att särskilt skäl föreligger för parkeringsplatser och vägar inom planområdet eftersom dessa för sin funktion måste ligga nära vattnet (7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken). Kommunen har inte närmare utvecklat varför just dessa anläggningar måste ligga nära vattnet. Särskilda skäl att upphäva strandskydd föreligger inte i den utsträckning som detaljplanen anger.

Dagvattenhanteringen i detaljplanen är relevant både för frågan om översvämning och miljö kvalitetsnormer. Detaljplanen möjliggör uppförande av nya bostadshus efter att fastighetsförrättning har genomförts och att byggrätten utökas för befintliga bostadshus. Detta innebär sannolikt en påverkan på dagvattnets flöden och möjlighet till infiltration inom området. Ansvaret för om dagvattenhanteringen orsakar olägenheter regleras inte på förhand genom något rättsverkande beslut. Om dagvattnet orsakar olägenheter får det därför hanteras från fall till fall, enligt bl.a. miljöbalken och jordabalken. En utgångspunkt för lämplighetsbedömningen i ett område som inte omfattas av verksamhetsområde för vatten och avlopp är att kommunen i planhandlingarna klargör att det finns förutsättningar för att kunna hantera dagvattnet (jfr MÖD mål nr P 3023–20). De lösningar som krävs behöver säkerställas. I planhandlingarna saknas ett resonemang utifrån lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och om kravet på att inrätta verksamhetsområde om behov finns enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster. Dagvattenutredningen som har tillförts ärendet pekar på ett behov av åtgärder samt kompletterande utredning avseende översvämningssrisk och olägenheter till följd av dagvatten.

Följande principer kan vara vägledande vid länsstyrelsens tillsyn när det gäller översvämningssrisker. Ny samlad bebyggelse bör lokaliseras till områden som inte hotas av översvämningssrisk. Effekter av förändrat klimat under bebyggelsens förväntade livslängd behöver beaktas. Byggnader måste kunna utrymmas i översvämningssituationer och räddningstjänst måste ha möjlighet att ta sig till och från byggnaderna. I vissa fall, exempelvis vid förtätning av en befintlig bebyggelse, kan det vara motiverat att acceptera en viss sannolikhet för översvämning, under förutsättning att konsekvenserna bedöms kunna hanteras på ett bra sätt. I helt nya utbyggnadsprojekt är det

endast i undantagsfall motiverat att frånga principerna. Detaljplanen behöver då visa att marken blir lämplig utifrån risken för översvämning, och att marken används för det eller de ändamål som området är mest lämpat för med hänsyn till läge, beskaffenhet och behov. I det aktuella fallet konstaterar Boverket att den bebyggelse som detaljplanen möjliggör visserligen har karaktären av förtätning av en befintlig bebyggelse. Planen möjliggör samtidigt ett antal nya bostadshus på mark som i dag är obebyggd och inte kan byggas enligt gällande plan. Underlaget i ärendet pekar på att det redan idag finns ett behov av åtgärder kopplat till höga havsvattenstånd. Som princip ska bostäder placeras på mark som inte riskerar att översvämmas. Samma princip gäller normalt också för tillfartsvägar där det saknas annan förbifartsmöjlighet. Åtgärder för att klimatanpassa tillfartsvägen till planområdet har inte säkerställts i samband med planläggningen.

Utredningen i ärendet pekar på ett behov av att vidta åtgärder avseende dagvattenhantering inom planområdet. Eftersom dessa åtgärder enligt Boverkets uppfattning inte har säkerställts i detaljplanen eller på annat sätt hanterats är det inte möjligt att bedöma planens påverkan på möjligheten att följa miljö kvalitetsnormer. Det har därför funnits grund för länsstyrelsens bedömning att planen kan antas innebära att en miljö kvalitetsnorm inte följs.

MSB har yttrat sig över hur översvämningsrisken beaktats och anför blanda annat följande. Översvämningsrisken utgörs av två komponenter – dels hur sannolik en översvämning kan förväntas vara, dels vilka negativa konsekvenser en översvämning kan förväntas innebära. Kommunens dagvattenutredning konstaterar att vägar på några ställen på ön kan översvämmas vid höga havsnivåer. Vid dessa punkter kan en höjning av vägen vara en lösning för att fortsatt kunna ta sig fram obehindrat även vid framtida högre havsnivåer. Om föreslagna åtgärder gällande höjdsättning av vägar och ny bebyggelse följs bedöms risken för skada vid översvämning av ny bebyggelse som liten. Generellt är det inte dagvattenhanteringen på ön som är utmaningen utan den stigande havsnivån. Kommunens "Utredning för klimatanpassningsåtgärder för Jagersövägen" rekommenderar att ett arbete med att höja känsliga vägsträckor bör påbörjas så snart som möjligt. Under planprocessen har det tillkommit nya uppgifter och nytt underlag som länsstyrelsen, och övriga myndigheter, än så länge inte har aktualiserat. Ur ett riskbedömningsperspektiv är det positivt att kommunen uppmärksammar dessa brister och osäkerheter. Det är också rimligt att både länsstyrelsen och

kommunen tillämpar en säkerhetsmarginal i sina beräkningar. Trots osäkerheter och vissa skillnader i olika beräkningsmodeller är det klarlagt att det finns en risk för översvämning från havet och att åtgärder behöver vidtas, i synnerhet vad gäller Jegersjövägen. Det saknas en särskild riskanalys och en fullständig redovisning av de fastigheter, tekniska anläggningar och övriga infrastruktur som skulle påverkas av en översvämning på ön. Det saknas också en redovisning av risker för människors liv och hälsa samt eventuella skador på funktioner och egendom. Vissa uppgifter finns i planbeskrivningen, tillhörande dagvattenutredning samt utredningen för bron, men det är svårt att fullt utläsa de eventuella konsekvenserna av en översvämning från planhandlingarna. En översvämning från havet kommer med största sannolikhet i samband med en storm vilket i sig kan orsaka behov av tillgänglighet för räddningstjänsten till området. Boende bör också kunna ta sig till och från sin bostad under en händelse. I funktionaliteten ingår även att teknisk infrastruktur, elförsörjning, vatten, avlopp m.m. fortsätter att fungera. Framkomlighet för räddningstjänsten, ambulanser och andra fordon vid översvämmade vägar avgörs inte enbart av vattendjup. Utöver vattendjup är flödes hastighet, sikt, bärighet och utmärkning av väg också avgörande faktorer. Att köra ett fordon genom översvämmade områden är farligt. Människor, inklusive blåljuspersonal, bör inte utsättas för risker för liv och hälsa. Jegersjövägen utgör öns enda tillfartsväg och planområdet omfattar ett stort antal fastigheter. Att anpassa vägförbindelsen till ett förändrat klimat är en förhållandevis kostsam åtgärd. Det är därför motiverat att ställa höga krav på planering, projektering och dimensionering av en ny förbindelse. Det ska dessutom vara sannolikt att åtgärden kommer att verkställas i framtiden. Att kommunen äger vägen och all erforderlig mark kring vägen talar för att en eventuell åtgärd kommer att genomföras. En tydlig tidsplan för klimatanpassning av vägförbindelsen har dock inte presenterats. Vägförbindelsen nämns inte heller uttryckligen i kommunens översiktsplan. Det finns flera frågetecken kring när och om en ny vägförbindelse kommer att verkställas. Länsstyrelsen har gjort en rimlig bedömning att den antagna detaljplanen inte säkerställer att bebyggelsen blir lämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för översvämning och därtill hörande konsekvenser.

Naturvårdsverket har särskilt yttrat sig över skäl till upphävande av strandskydd och anför bland annat följande. Ett upphävande av strandskyddet inom planområdet strider mot gällande bestämmelser om strandskydd i 7 kap. miljöbalken. Med hänsyn till detta anser

Naturvårdsverket att länsstyrelsens beslut om upphävande av planen bör stå fast. Strandskyddet inom planområdet kan inte upphävas på de grunder som kommunen åberopar. Tillräckligt underlag för att bedöma förhållandena i de olika delarna av planområdet saknas i planhandlingarna. Bristerna i planunderlaget samt det faktum att endast delar av planområdet synes vara ianspråktaget, i kombination med de höga naturvärden samt den betydelse för friluftslivet som planområdet har, ger vid handen att länsstyrelsens bedömning bör stå fast. Det aktuella planområdet bedöms beröras av riksintresse för bland annat friluftslivets intressen enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Inom sådana områden ska undantag från strandskyddet bedömas restriktivt enligt mark- och miljööverdomstolens praxis (MÖD 2002:68). Som ett särskilt skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av strandskyddet får beaktas om det område som upphävandet avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Vad avser anläggningar såsom bryggor anses de generellt inte generera någon hemfridszon och kan således inte anses utgöra skäl för att området är ianspråktaget på ett sådant sätt att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Det saknas en redogörelse rörande befintliga bryggors legala status i planhandlingarna. Det saknas vidare en redogörelse i planhandlingarna som visar på att befintliga fastigheter i sin helhet utgörs av tomtmark som är ianspråktagen på sådant sätt som avses i miljöbalkens bestämmelser. Mark- och miljööverdomstolen har angett att för att bestämmelsen i 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken ska vara tillämplig är det inte tillräckligt att delar av det område där strandskyddet ska upphävas kan anses vara ianspråktaget (mål MÖD 2016:13). För att det ska föreligga särskilda skäl enligt den aktuella bestämmelsen måste området dessutom vara ianspråktaget på ett sätt som gör att området saknar betydelse för strandskyddets syften, dvs. att trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. I planen anges också att strandskyddet för p-platser och vägar upphävs med stöd av det särskilda skälet i 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken, att anläggningen för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Behovet av att dessa anläggningar ska finnas inom strandskyddsområdet ifrågasätts. Ett resonemang om både bedömningen och alternativa placeringar saknas, vilket krävs för att skälet ska kunna åberopas. Vidare framgår det av 7 kap. 18 f § miljöbalken att ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet inte ska omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri

passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. En tydlig sådan redovisning saknas i planförslaget.

HaV har avgränsat sitt yttrande till frågan om miljö kvalitetsnormer för ytvatten och framför bl.a. följande. Av planbeskrivningen framgår att planområdet är beläget utanför kommunens verksamhetsområde för dagvatten, men inom verksamhetsområde för spillvatten och dricksvatten. Det är därför de enskilda fastighetsägarna som har ansvaret för det dagvatten som uppkommer på och rinner över dennes fastighet. Inom allmän platsmark med enskilt huvudmannaskap är dagvattnet fastighetsägarnas gemensamma ansvar. Av den dagvattenutredning som kommunen har låtit ta fram framgår att vissa åtgärder behöver vidtas för att rena och omhänderta dagvattnet. Av detaljplanen framgår inte hur detta har säkerställts och hur ytorna n3, som bl.a. syftar till fördröjning och infiltration av dagvatten, är beräknade och placerade. Dagvattenutredningen visar på att föroreningarna i utgående vatten inte ökar med planförslaget under förutsättning att vattnet renas genom grönytor och diken. I detaljplanen har inte redovisats hur de åtgärder som föreslagits i dagvattenutredningen säkerställs, åtgärden för dagvatten är avsättandet av n3-ytor som planbestämmelser. Det framgår inte om ytornas storlek eller placering bygger på dagvattenutredningens rekommendationer och flödesmönster samt hur identifierade lågpunkter hanteras. Det gör att det är svårt att bedöma hur reningsåtgärderna påverkar de föroreningar som kan orsaka att en miljö kvalitetsnorm inte följs. Om åtgärderna inte vidtas kan det finnas en risk för att planen försvårar uppnåendet av miljö kvalitetsnormen för ekologisk status. Människans betydande närvaro i kustnära miljöer skapar en bred palett av påverkan som inverkar på statusen i havet. Denna påverkan kan verka enskilt eller kumulativt, och tillsammans med andra fysiska och icke-fysiska påverkanstryck. Ett exempel på det är flera mindre bryggor jämfört med en enda brygga. Den nya detaljplanen kommer att möjliggöra fler bryggor i förhållande till nuvarande plan. Den kvalitetsfaktor som främst berörs av ett ökat antal bryggor är Morfologiskt tillstånd, eftersom det inte kan uteslutas att man behöver muddra för att möjliggöra att båtar kan angöra bryggan, men även den biologiska kvalitetsfaktorn Bottenfauna kan påverkas negativt. Eftersom statusen för parametern Bottenstrukturer i kustvatten och vatten i övergångszon är hög men på gränsen mellan hög och god finns det risk för att endast en liten försämring av parametern sänker statusen till god. En sänkning av statusen för parametern kan medföra att statusen för kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd sänks från god till måttlig eftersom kvalitetsfaktorn, som är ett medel av

ingående parametrars status, ligger nära gränsen mellan god och måttlig. Detta kan leda till en otillåten försämring och innebär i vart fall att möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormen god ekologisk status äventyras. Huruvida det kommer bli en faktisk försämring kan inte bedömas eftersom det skulle kräva ytterligare underlag avseende hela vattenförekomsten. Sammanfattningsvis anser HaV att detaljplanen kan antas innebära att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs. Länsstyrelsens beslut ska därför kvarstå.

Oxelösunds kommun har beretts tillfälle att yttra sig över myndigheternas yttranden. Med anledning av HaV:s yttrande anför kommunen bl.a. följande. En detaljplan tas fram utifrån bästa tillgängliga kunskap och gällande lagstiftning. Kommunen kan inte förhålla sig till information som inte fanns tillgänglig vid tiden för upprättandet av detaljplanen. Försämringen av ekologisk status i Marsviken bör därför rimligen inte beaktas vid regeringens beslut. Ett 15-tal nya bryggor inom Oxelösunds tätort bedömer kommunen vara ett mycket begränsat tillskott. Ser man till det totala bebyggelsetrycket är Oxelösunds kommuns stränder mot Marsviken så pass exploaterade att ett betydande tillskott av ytterligare bryggor genom nya detaljplaner är osannolikt. Det faktum att det redan finns etablerade gemensamma bryggor inom planområdet talar för att många av de nya fastigheterna på Jagersö faktiskt kommer att kunna lösa sitt båtplatsbehov i gemensamhetsanläggningar. Kommunen möjliggör i den nya detaljplanen att bryggor kan anläggas längre ut ifrån land, än i nu gällande plan, just för att minska behovet av muddring och annan påverkan på grunda havsbottnar. Syftet med detta är även att göra plats för fler båtar vid de gemensamma bryggområden som redan i dag finns etablerade inom planområdet, något som krävs för de 15-talet nya fastigheter, som saknar tillgång till egen strand. Kommunens intention är att varje fastighet inom planområdet ska vara berättigad till totalt endast en (1) brygga/båtplats inom detaljplanens W₂- och W₃-områden. I nu gällande detaljplan finns ingen begränsning av hur många bryggor som får anläggas inom planområdet. Den nya detaljplanen innebär en skärpning mot nu gällande detaljplan. Syftet med den nya detaljplanen är att på ett bättre sätt än den gällande detaljplanen säkra den biologiska mångfalden och miljö kvalitetsnormer samt för att möjliggöra för ytterligare några byggrätter.

I ärendet har det även inkommit skrivelser från Clas Thor.

Skälen för regeringens beslut

Av det överklagade beslutet framgår att grunderna för länsstyrelsens beslut att upphäva den aktuella detaljplanen är att planen kan antas innebära att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs, att strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken upphävs i strid med gällande bestämmelser, samt att en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. (11 kap. 10 § punkterna 3–5 samt 11 kap. 11 § PBL).

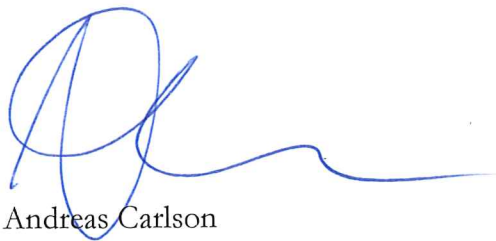
Regeringen anser att den inte har utrymme att pröva de ändringar av detaljplanen som kommunen medger. Regeringen prövar därför det överklagade beslutet i dess helhet.

Mot bakgrund av utredningen i ärendet, inte minst yttrandena från Boverket, MSB, Naturvårdsverket och HaV, anser regeringen att kommunens beslut att anta detaljplanen kan antas innebära att bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till översvämningsrisken och människors hälsa och säkerhet och att strandskydd upphävs i strid med gällande bestämmelser. Vidare har detaljplanen inte säkerställt att miljökvalitetsnormerna för vatten följs.

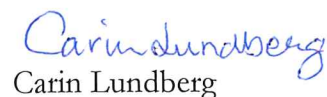
Länsstyrelsen har således haft fog för sitt beslut att med stöd av 11 kap. 11 § PBL upphäva kommunens beslut om att anta detaljplanen.

Vad kommunen har anfört föranleder inte någon annan bedömning. Överklagandet bör därför avslås.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Carin Lundberg

Kopia till

Försvarsdepartementet/SSK
Klimat- och näringslivsdepartementet/Nm och Me
Boverket
Havs- och vattenmyndigheten
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Clas Thor, Trastgatan 8, 703 48 Örebro

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Torbjörg Sekse
010-2234343

BESLUT

Datum

2021-02-25

Dnr

404-8581-2020

1(8)

Oxelösunds kommun
kommun@oxelosund.se

Överprövning av Oxelösunds kommuns beslut att anta detaljplan för Östra och Södra Jogersö

Beslut

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 11 kap. 10 och 11 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL, kommunfullmäktiges i Oxelösunds kommun beslut den 11 november 2020, § 97, att anta detaljplan för Östra och Södra Jogersö.

Beskrivning av ärendet

Planområdet omfattar totalt ca 111 ha och är uppdelat i två områden, Södra som omfattar ca 66 ha och Östra som omfattar ca 45 ha. Totalt finns i dag 136 bostadsfastigheter inom områdena. Dessa ges i detaljplanen utökade byggrätter till max 15 % av fastighetens landareal, dock högst 260 kvm byggnadsarea varav högst 150 kvm byggnadsarea för huvudbyggnad. Möjligheter finns enligt detaljplanen att dela fastigheter så att det totalt kan tillskapas 36 nya bostadsfastigheter inom detaljplanens två områden.

Planområdena nås via Jogersövägen, den enda tillfartsvägen till Jogersö.

I yttrande den 17 januari 2017 angående eventuell betydande miljöpåverkan bedömde Länsstyrelsen, till skillnad från kommunen, att betydande miljöpåverkan till följd av planens genomförande inte går att utesluta. I yttrandet lyftes frågor angående strandskydd, klimatanpassning, risk och sårbarhet samt naturmiljö. Kommunen valde sedan att inte genomföra någon miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Länsstyrelsen framförde i sitt samrådsyttrande den 28 augusti 2018 att ett antagande av detaljplanen kommer att prövas om inte synpunkter angående miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten, strandskydd och risk för översvämning kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Inför granskningen utfördes en dagvattenutredning, daterad den 20 februari 2019, reviderad den 2 maj 2019, samt en dokumentation av naturvärden i april 2019.

Vid granskningen av detaljplanen, bedömde Länsstyrelsen i sitt yttrande den 4 december 2019, att synpunkter från samrådet inte tillgodosetts i planförslaget. Länsstyrelsen bedömde med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och då kända förhållanden att ett antagande av detaljplanen skulle komma att prövas om inte synpunkter avseende översvämningsrisk, strandskydd, MKN för vatten och geotekniska risker beaktats och tillgodosetts vid antagandet. Vid granskningen förelåg yttrande från Statens Geotekniska Institut, SGI, som ansåg att en bergteknisk utredning ska utföras av bergteknisk sakkunnig över de förekommande bergsslänterna i anslutning till planområdet. En sådan utredning har inte genomförts innan antagande av detaljplanen.

Kommunfullmäktige i Oxelösunds kommun antog den 11 november 2020 detaljplanen. Beslutet kom till Länsstyrelsen den 20 november 2020, och Länsstyrelsen beslutade den 10

Postadress
611 86 NYKÖPING

Besöksadress
Stora torget 13

Telefon
010-223 40 00 växel

E-post
sodermanland@lansstyrelsen.se

Organisationsnummer
202100-2262

Bankgiro
5051-8653

Faktureringsadress
FE 98
838 73 FRÖSÖN

Internet
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

december 2020 att överpröva kommunfullmäktiges beslut. Av beslutet framgår att Länsstyrelsen befarade att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte följs eftersom det inte framgår av detaljplanen hur dagvattnet ska hanteras inom planområdet och hur det säkerställs att miljö kvalitetsnormerna följs. Länsstyrelsen befarade vidare att strandskyddet i detaljplanen upphävs i strid med gällande bestämmelser, särskilt med beaktande av de höga naturvärdena inom området. Länsstyrelsen befarade också att bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Efter kommunfullmäktiges beslut har en utredning angående klimatanpassningsåtgärder för Jegersövägen tillfogats ärendet. Utredningen är genomförd av Ramböll och är daterad den 25 november 2020.

Enligt 11 kap. 11 § andra stycket PBL ska beslut enligt första stycket fattas inom två månader från det att länsstyrelsen har beslutat om överprövning enligt 10 § första stycket om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Med hänsyn till ärendets komplexitet samt mellankommande julsemestrar bedömer Länsstyrelsen att längre tid har varit befogad.

Motivering till beslutet

Översvämning, klimatanpassning samt risk och säkerhet

Jegersövägen är den enda tillfartsvägen till de båda planområdena Östra och Södra Jegersö. Länsstyrelsen bedömer med stöd i planeringsunderlaget "Riskbild 2" (rapport 2013:24) att Jegersövägen riskerar att översvämmas redan i dagens klimat. Även vägavsnitt inom respektive detaljplan och några bebyggelsekvarter samt kvarter för tekniska anläggningar riskerar att delvis översvämmas vid högvatten i dagens klimat. Med förändrade havsnivåer till följd av ett förändrat klimat ökar risken för översvämning för bebyggelse inom detaljplanen samt Jegersövägen. Det bör framhållas att de beräknade nivåerna för framtida havsnivåer vid högvatten sträcker sig fram till år 2100. De beräknade nivåerna utgör inte en övre gräns för hur högt havet kan stiga efter sekelskiftet till följd av klimatförändringar.

Referensytor för högsta högvatten (HHW) är beräknade för Oxelsösund i höjdsystemet RH 2000, för både dagens klimat och ett framtida klimat. I takt med att klimatförändringarna fortgår fram till år 2100 förskjuts de beräknade referensytorna för högsta högvatten (HHW) upp till en högre nivå som finns angiven i planeringsunderlaget "Riskbild 2 Södermanland" (rapport 2013:24). Förutom referensnivåerna för högsta högvatten behöver lokala påslag för vågor samt en säkerhetsmarginal beaktas vid bedömning av översvämningens risk, samtliga nivåer som behöver beaktas kan utläsas i diagram som återfinns i "Riskbild 2 Södermanland" (tabell 11 s. 42 och figur 33, s.43).

Kommunen har under planprocessen gång ändrat planområdesgränsen så att tillfartsvägen till Jegersö inte längre ingår i detaljplanen. Enligt Boverkets vägledning till länsstyrelserna i denna fråga framgår bland annat följande: *I vissa områden riskerar vägar utanför planområdet att översvämmas vilket kan hindra tillfart till området. Detta behöver uppmärksammas och hanteras under planarbetet som en del i lokaliseringssprövningen.*

I Utredning klimatanpassningsåtgärder Jegersövägen daterad den 25 november 2020 beskrivs olika scenarier för att klimatanpassa och säkra att Jegersövägen är framkomlig vid höga havsnivåer, och olika förslag till åtgärder presenteras. Enligt utredningen bör ett

arbete med att höja känsliga vägsträckor påbörjas så snart som möjligt och det handlar om tre vägsträckor som redan i dagens klimat ligger inom riskzonen där ambulanser och personbilar kan hindras att passera vid ett vattenstånd med 200 års återkomsttid.

Inga av de förslag och åtgärder som föreslås i utredningen om klimatanpassningsåtgärder har säkerställts i detaljplanen eller på annat sätt. Länsstyrelsen noterar också att utredningen inte har hanterat områden inom den delen av detaljplanen som gäller Jagersö Södra när det gäller frågan om påverkan vid höga havsnivåer. Enligt Länsstyrelsens rapport 2013:24, ”Riskbild 2 Södermanland, Skyfall, lokala avrinningsförhållanden och extrema vattenstånd”, riskerar Nötuddsvägen att översvämmas och skära av den södra delen vid Trappviken.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att den antagna detaljplanen inte säkerställer att bebyggelsen blir lämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Detaljplanen ska därför redan på den grunden upphävas.

Strandskydd

Att upphäva strandskyddet genom bestämmelser i en detaljplan förutsätter att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c-d §§ miljöbalken (MB) och att intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Upphävande av strandskyddet får inte omfatta ett område som behövs för att säkerställa fri passage och allemansrättslig tillgång till området för allmänheten samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Enligt Länsstyrelsens bedömning har upphävandet av strandskyddet genom bestämmelser i detaljplanen inte fullt ut anpassats till de specifika förhållanden som finns inom olika delar av planområdena. Tillräckligt underlag för att bedöma förhållandena saknas i planhandlingarna. Förutom brister i underlaget brister detaljplanen också i redovisningen av de särskilda skäl som ligger till grund för upphävandet av strandskyddet.

Resonemang kring fri passage saknas. Även om fri passage saknas för allmänheten inom delar av planområdet så ska fri passage enligt 7 kap 18§ miljöbalken säkerställas för att bevara goda livsförhållanden för djur- och växtlivet inom strandzonen.

På en stor del av kvartersmarken saknas prickmark längs med strandlinjen. Med planen och dess möjlighet till ökat antal fastigheter och utökade byggrätter så kan det i framtiden innebära bebyggelse direkt invid stranden, till exempel Attefallhus. Det finns en risk att den avhållande effekten på allmänhetens tillgång till vattenområdet ökar genom att den uppievda hemfridszonen ökar.

Befintliga bryggors lagliga status framgår inte av planhandlingarna. Vattenområdet har sedan tidigare omfattats av strandskydd. Planen redogör inte för om befintliga bryggor tillkommit lagligen eller ej och det finns därför risk att det saknas förutsättningar för att anordna de bryggor som planen tillåter. Det har tillkommit nya W₂-områden (bryggor) i antagandehandlingarna i förhållande till granskningshandlingarna. Resonemang kring tillkomsten av dessa områden saknas. Det framgår inte om utredning skett inom W₂-områden för att identifiera grunda bottnar. Ett ökat antal bryggor kan leda till behov av muddring vilket har en negativ miljöpåverkan.

Länsstyrelsen bedömer att de åberopade särskilda skälen gällande bryggor samt väg/p-plats i sig inte utgör skäl för upphävande av strandskydd.

På plankartan framgår inte tillräckligt tydligt inom vilka områden strandskyddet upphävs. Länsstyrelsen saknar även information i planbeskrivningen om att strandskyddsdispens krävs för olika typer av åtgärder inom planen där strandskydd fortfarande råder. Planen redogör inte tillräckligt tydligt för de avvägningar som gjorts kring vilka åtgärder som tillåts genom upphävande av strandskydd i detaljplanen och vilka åtgärder som avses att tillåtas i senare dispensprövning. Vidare ifrågasätter Länsstyrelsen förutsättningarna för att upphäva strandskyddet inom delar av planområdena, särskilt med beaktande av de höga naturvärdena. Särskilda skäl för upphävande av strandskyddet har inte angivits och intresseavvägning gentemot strandskyddets syften har inte gjorts.

Planen anger att befintliga områden med kvartermark som endast får bebyggas med sjöbodar och bastu utökas något uppåt i terrängen för att medge klimatanpassning. Bastu och sjöbodar är byggnader som riskerar att påverka den upplevda tillgängligheten på platsen. Byggnaders lagliga status framgår inte av planhandlingarna och det saknas redovisning av särskilt skäl till att strandskyddet upphävs.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att det inte har visats att finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken (MB) för upphävande av strandskyddet inom alla delar av detaljplanen. Det har heller inte visats att intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. Upphävande av strandskyddet får inte omfatta områden som behövs för att säkerställa fri passage och allemansrättslig tillgång till området för allmänheten samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet, vilket Länsstyrelsen bedömer sker inom delar av planområdet.

Länsstyrelsen bedömer därför att den antagna detaljplanen också ska upphävas med hänsyn till att strandskyddet enligt 7 kap. miljöbalken till delar upphävs i strid med gällande bestämmelser.

Dagvatten och miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten

Detaljplanens nya samt utökade byggrätter möjliggör ett ökat byggande som innebär fler hårdgjorda ytor inom planområdena, vilket kommer att påverka vattnets flöde och infiltration. Planbeskrivningen anger att det är upp till varje enskild fastighetsägare att lösa dagvattenhanteringen. Beskrivning över hur dagvattnet ska hanteras kring vägar och via dikessystem m.m. saknas i planen och framtida hantering av dikessystem, översilningsmark, höjdsättning av vägar mm har inte säkerställts genom bestämmelser på plankartorna. Länsstyrelsen bedömer att det är viktigt att se till helhetsbilden när det gäller dagvattenhanteringen inom detaljplanens två delområden, denna förloras om varje enskild fastighetsägare ska ansvara för sin egen dagvattenhantering.

I dagvattenutredningen (maj 2019) beskrivs hur dagvattnet kan hanteras och vad som behöver utvecklas ytterligare. Länsstyrelsen noterar att tillämpliga delar inte har lyfts in i planbeskrivningen, och nödvändiga planbestämmelser har inte införts på plankartorna. I dagvattenutredningen anges till exempel att vissa framtida fastigheter har större risk för att drabbas av översvämning än andra. Detta samt vilka åtgärder som behöver vidtas framgår inte av planhandlingarna.

Den antagna detaljplanen brister enligt Länsstyrelsens bedömning således i redovisning och säkerställande av dagvattenhanteringen.

Planens påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten kan inte bedömas utifrån det bristfälliga underlaget och Länsstyrelsen finner därför att det kan finnas risk för att föroreningar kan spridas till omgivande mark, yt- och grundvatten så att MKN vatten påverkas negativt.

Länsstyrelsen bedömer att kvalitetsfaktorer för morfologiskt tillstånd i kustvatten och vatten i övergångszon kan påverkas negativt av att antalet bryggor utökas enligt detaljplanen, detta då vissa av W-områdena inte har det djup som erfordras för att få in en båt och muddring inte är att föredra vid uppföring av bryggor.

Av den antagna detaljplanen framgår det således enligt Länsstyrelsens bedömning inte på ett godtagbart sätt hur miljökvalitetsnormerna för vatten enligt 5 kap. miljöbalken följs.

Sammanfattning

Mot bakgrund av det ovan anförda och med stöd av 11 kap. 11 § PBL anser Länsstyrelsen att detaljplanen ska upphävas, då bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till översvämningensrisken och människors hälsa och säkerhet, att strandskydd upphävs i strid med gällande bestämmelser och att detaljplanen inte har säkerställt att miljökvalitetsnormerna för vatten följs.

Bestämmelser som beslutet grundas på

2 kap. 5§ PBL:

Vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till

1. människors hälsa och säkerhet,
2. jord-, berg- och vattenförhållandena,
3. möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering, elektronisk kommunikation samt samhällsservice i övrigt,
4. möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar, och
5. risken för olyckor, översvämning och erosion.

11 kap 10§ PBL:

När länsstyrelsen enligt 5 kap. 29, 38 eller 39 § har fått ett meddelande om att en kommun beslutat att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser, ska länsstyrelsen inom tre veckor besluta om den ska överpröva kommunens beslut eller inte.

Länsstyrelsen ska överpröva kommunens beslut, om beslutet kan antas innebära att

1. ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken inte tillgodoses,
2. regleringen av sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt,
3. en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
4. strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken upphävs i strid med gällande bestämmelser, eller
5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

11 kap. 11§ PBL:

Länsstyrelsen ska upphäva kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser i dess helhet, om beslutet har en sådan innebörd som anges i 10 § andra stycket. Om kommunen medger det, får beslutet upphävas i en viss del.

Beslut enligt första stycket ska fattas inom två månader från det att länsstyrelsen har beslutat om överprövning enligt 10 § första stycket om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter.

13 kap 5§ PBL:

Länsstyrelsens beslut enligt 11 kap. 11 § att helt eller i en viss del upphäva kommunens beslut om detaljplan, områdesbestämmelser, lov eller förhandsbesked får överklagas hos regeringen.

7 kap 18 § c MB:

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

7 kap. 18 § f MB

Ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet ska inte omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Detta gäller inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tf. länsråd Eva Aalbu med länsarkitekt Victor Zakrisson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Torbjörg Sekse (f.d. länsarkitekt), Maria Pettersson (länsjurist), Kaj Hellner (klimatanpassning), Fredrik Nilsson (risk och säkerhet), Kristin Larsson (strandskydd) samt Jenni Johansson Roos (MKN vatten) medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

BESLUT

7(8)

Datum

Dnr

2021-02-25

404-8581-2020

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1 Överklagandehänvisning regeringen

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Södermanlands län antingen via e-post; sodermanland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Södermanlands län, 611 86 Nyköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, sodermanland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 40 00. Ange diarienummer 8581-2020.